

WWW.MUZEUMCAFE.POSTR.HU  
WWW.FACEBOOK.COM/MUZEUMCAFE  
CREATIVITY INTERNATIONAL AWARDS 2011. ARANYÉREM  
ED-AWARDS 2011. BRONZÉREM

# múzeumcafé

A MÚZEUMOK MAGAZINJA, 42. SZÁM, 8. ÉVFOLYAM, 2014/4. ÁRA: 990 FORINT



CANDIDA HÖFER: BIBLIOTECA DEI GIROLAMINI NAPOLI II. (2009, DIGITAL C-PRINT, DETAIL) © CANDIDA HÖFER, KÖLN/VG BILD-KUNST, BONN, COURTESY THE ARTIST

## A MŰEMLÉK KÖNYVTÁRAK MINT MÚZEUMOK

# A SEUSO-KINGCS MOSTANTÓL A TUDOMÁNY FORUSZÁBÁN

**SOKFÉLE VIZSGÁLAT SEGÍTHET MEGFEJTENI A TÁRGYAK EDDIG REJTETT TITKAIT**

SZERZŐ: MRÁV ZSOLT RÉGÉSZ, MAGYAR NEMZETI MÚZEUM, DÁGI MARIANNA KLASSZIKA-ARCHAEOLÓGUS, SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM  
© MAGYAR NEMZETI MÚZEUM, FOTÓ: DABASI ANDRÁS ÉS KARDOS JUDIT

A SEUSO- VAGY VADÁSZTÁL MEDALIONJA SZABADBAN LAKOMÁZÓ TÁRSASÁG ÁBRÁZOLÁSÁVAL ÉS A BALATON RÓMAI KORI NEVÉVEL (PELSO)



A SEUSO-KINCS ILLATSZERES DOBOZA, OLDALÁN A SZÉPÍTKEZŐ ÚRNŐ ÁBRÁZOLÁSÁVAL



A Parlamentben több mint három hónapig minden érdeklődő belépődíj nélkül, szabadon megtekinthette a Seuso-kincs március végén Magyarországra került darabjait: hét páratlan késő római ezüstedényt és az elrejtésükre használt rézüstöt. Ez a három hónapos időszak a közelmúltban lezárult, ezért a lelet sorsát figyelemmel kísérők joggal érdeklődnek, miért tűntek el a tárgyak átmenetileg a nagyközönség elől, mikor és hol lesznek ismét láthatók, mi történik velük a parlamenti kiállítás lebontása után?

Még állt a kiállítás, amikor megjelent az Országgyűlés Hivatala által kibocsátott szűkszavú közlemény, amely arról tudósított, hogy a tárgyak a nemzet parlamentje után a nemzet múzeumába kerülnek, ahol a Seuso-kincs kutatására a közelmúltban felállított akadémiai munkabizottság megkezdte a tárgyak tudományos vizsgálatát. Ennek lezárulta után a leletek ismét láthatók lesznek a Magyar Nemzeti Múzeumnak a Seuso-kincset bemutató új kiállításán. A közlemény műfaja azonban nem tette lehetővé, hogy részletesen ismertesse, mi is ez a munkabizottság, miért hozták létre, és mik az általa koordinált tudományos kutatások céljai, főbb irányai. Cikkünkben ezekre a kérdésekre igyekszünk választ adni, bemutatni mindazokat a lehetőségeket, amelyeket a Seuso-kincs kutatása adhat a hazai régészettudomány, az ókortudomány és a kapcsolódó tudományágak kezébe.

A tizenöt tárgyból álló Seuso-kincs még a mai, hiányos állapotában is a fennmaradt legszebb és legnagyobb értékű késő római ezüst tálaló- és tisztálkodókészlet. Lelőhelye vitatott, de a legtöbb érv dunántúli előkerülése mellett szól. Ezek azonban jobbra közvetett érvek, amelyek rendszerré állnak ugyan össze, és egy irányba mutatnak, mégis kevésnek bizonyultak ahhoz, hogy Magyarország 1993–94-ben New Yorkban bíróság útján érvényesíthesse tulajdonigényét. Pusztán magánérdekek miatt tehát a világ kulturális örökségének ez a kiemelkedő darabja eladhatatlanul, páncéltermek mélyére száműzve várta – és felerészben még ma is itt várja – sorsának jobbra fordulását. Évtizedekig nemcsak a nagyközönség számára volt elérhetetlen a kincs,

hanem – néhány kiváltságos kutatót leszámítva – a tudományos világ elől is el volt zárva. A tulajdonjog körüli vita fényében érthető – bár elfogadni nemigen lehet –, hogy az ellenérdekelt fél magyar kutatókat soha nem engedett a lelethez. Az a hozzáállás azonban, hogy más külföldi kutatóknak sem biztosították a lehetőséget a tárgyak közvetlen tanulmányozására, és gyakorlatilag semmit nem tettek a kincs eredetének tisztázása érdekében, sőt inkább akadályozták azt, már a nemzetközi tudományos közvélemény ellenérzését is kiváltotta. Ez a körülmény a magyar törekvések kimondott vagy kimondatlan szimpátiájához, sőt esetenként közvetlen támogatásához vezetett ugyan, de nem változtathatót azon a tényen, hogy a Seuso-kincs továbbra is kutathatatlan maradt. Bár 1994-ben a neves angol művészettörténész, Marlia Mundell Mango és Anna Bennett restaurátor publikálta a leletet alkotó tárgyakat, és ez az írás ma is a kincs jelentőségéhez méltó alapvető közlésnek számít, máig hiányoznak a kincsleletet értékelő és értelmező összefoglaló tudományos munkák. Rengeteg még a feladat és a nyitott vagy vitás kérdés, amelyek megoldására csak a tárgyak közvetlen tanulmányozásával nyílhat esély.

Ennek lehetősége akkor teremtdött meg, amikor a magyar félnek sikerült megállapodnia a Seuso-kincs felét birtokló testvérpárral, és az általuk őrzött ezüstedények és a rézüst – az angol hatóságok engedélyével – Magyarországra kerültek. Már a kincs parlamenti bemutatásakor elhangzott nyilatkozatokból is kiderült, hogy Magyarország az addigiaktól gyökeresen eltérő módon viszonyul a kiemelkedő leletegyütteshez. Ez nyilvánvalóvá vált egyrészt azzal, hogy megérkezésük után néhány nappal már kiállították a nagyközönség által még soha nem látott tárgyakat, másrészt megfogalmazódott a lelet tudományos kutatásának igénye. Az ötévesre tervezett kutatási program célja, hogy elvégezze a Seuso-kincs egyelőre Magyarországon lévő darabjainak teljes körű tudományos feldolgozását a tárgyak dokumentálásától, készítési helyük vizsgálatától kezdve a feltételezett lelőhelyük kutatásán keresztül történeti, társadalmi,

ikonográfiai és művészettörténeti értelmezésükig. Mindezt a munkacsoport a késő római császárkor és a késő ókor kulturális, művészeti, társadalmi közegébe kívánja helyezni, biztosítva ezzel a kincslelet nemzetközi kontextusban való vizsgálatának lehetőségét és szükségességét. A projekt része továbbá a kincs modern kori történetének a feldolgozása is. A kutatómunka támogatása olyan szerencsés helyzetet teremthet, amelyből a magyar tudomány nemzetközi presztízse is tovább növekedhet. Alig ismerünk ugyanis olyan kiemelkedő ókori régészeti leletet, amelynek teljességre törekvő tudományos vizsgálata ennyire szervezeten és ilyen mérvű állami támogatással indult volna meg.

Első lépésként a kutatási program szerkezeti és szervezeti felépítését, illetve kereteit kellett megteremteni, amelynek kidolgozására a felkérést a Török László akadémikus (MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézet) elnökségével a közelmúltban megalakult akadémiai munkabizottság kapta. Tagjai az ötéves kutatási projektben főszerepet vállaló intézmények: a kutatások összefogását végző és egyben az ókori műtárgyak gyűjtésével foglalkozó két országos múzeum: a Szépművészeti és a Magyar Nemzeti Múzeum, amelyek tudományos együttműködésük egyik legfontosabb feladatának tekintik a Seuso-kincs kutatását. A bizottság az archaeometriai vizsgálatok koordinálásával az ezen a téren több mint húszéves tapasztalattal rendelkező MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földtani és Geokémiai Intézetét bízta meg. Alapelvként fogalmazódott meg, hogy a tudományos feldolgozás a lehető legszélesebb hazai kutatói bázisra épüljön, ugyanakkor ne maradjanak ki a téma nemzetközi szakértői sem. Ennek köszönhetően a Magyar Tudományos Akadémia több kutatóintézete mellett például az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Budapesti Műszaki Egyetem és a Miskolci Egyetem természettudományos kutatóhelyei is bekapcsolódnak majd a munkákba. Más európai gyűjtemények mellett szoros együttműködést tervezünk a British Museummal, amely a késő római ezüstedények és más

kincsleletek legnagyobb és egyben a legjelentősebb darabokat felölelő gyűjteményét tudhatja magáénak, ráadásul ott dolgozik a téma egyik legelismertebb nemzetközi szaktekinvélye is.

Tudjuk, hogy a tudomány és a kincs iránt érdeklődő közönség nagy reményekkel várja a kutatások eredményeit, de elkerülhetetlen annak a ténynek az elfogadása, hogy még messze nem a kérdések megválaszolásának, hanem csak a megfogalmazásának az időszakában, egy hosszú, időigényes kutatási program elején vagyunk. A tárgyak közvetlen tanulmányozásának most először megteremtődött lehetősége gyökeresen új helyzetet teremtett, ezért egyetértés volt abban, hogy a kutatásokat a legelejéről kell kezdenünk, lehetőleg úgy, hogy ne befolyásoljanak minket a korábbi kutatások vélt vagy valós eredményei. Ez segít bennünket annak eldöntésében, hogy a korábban, a kincslelet első kézből való tanulmányozása nélkül felhozott érvek, hipotézisek vajon kiállják-e a már a leletek személyes vizsgálatára épülő próbát, vagy sem. Ez a felfogás azzal is együtt jár, hogy újra fel kell tennünk azokat a kérdéseket is, amelyekre a válasz korábban már egyértelműnek tűnt. Ezek közül a legfontosabb, hogy a Seuso-kincsnek nevezett leletegyüttesnek vajon mind a tizenöt ma ismert darabja azonos lelőhelyről származik-e? A kérdés azért megkerülhetetlen, mert a műkereskedelemben gyakran megesik, hogy eltérő vagy ismeretlen eredetű műtárgyakat egyetlen tárgye gyüttesnek tüntetnek fel, hogy azokat fiktív kincsleletként jóval magasabb áron tudják értékesíteni. Ez a lehetőség a Seuso-kincs esetében is vizsgálandó, hiszen elképzelhető, hogy a lelet hírnevét kihasználva más tárgyakat is megkíséreltek hozzákapcsolni, azokat Seuso-ezüstként eladni. A malibui Jean Paul Getty Múzeummal például így próbált két amerikai üzletet kötni, persze sikertelenül, azt állítván, hogy az általuk eladásra kínált késő római ezüstpáncs a Seuso-kincs része. Nem zárhatjuk ki, hogy a jövőben is felbukkannak majd olyan késő római ezüstpáncsok, amelyekről azt állítják, hogy a Seuso-kincshez tartoznak. Ezekben az esetekben nagy óvatossággal, körültekintéssel kell majd el-

járni, és csak kellő bizonyítékok birtokában lehet végül kimondani, hogy újabb, eddig lappangó darabokkal egészült ki a Seuso-hagyaték.

A Seuso-kincs esetében szerencsére rendelkezünk olyan adatokkal, amelyek a ma ismert tárgyak összetartozását bizonyítják. A rézüst felületét borító korrózióban a kincs mind a négy, nagy átmérőjű tájának a pereme nyomot hagyott. Egyedi peremlenyomataik azonosításával sikerült bizonyítani, hogy ezeket az üstben helyezték el, együttes elrejtésük tehát kétségtelen. A közeljövő feladata, hogy, amennyiben lehetséges, tudományos módszerekkel igazoljuk, illetve további adatokkal alátámasszuk a többi, Magyarországra került tárgy összetartozását is. Ennek bizonyítására például a tárgyak felületén kisebb-nagyobb mértékben megmaradt lerakódások tűnnek alkalmasnak. Amennyiben az archaeometriai vizsgálatok során ezeknek az összetétele, kialakulásuk módja azonosítható mutat, akkor ez azt jelentené, hogy ugyanabban a környezetben keletkeztek. Ebből pedig arra következtethetünk, hogy hordozóikat nem csupán ugyanarra a helyre rejtették el, hanem ott együtt, azonos körülmények között vészelték át az elmúlt több mint másfél ezer évet. A talajmaradványok más jellegű, de ugyancsak alapvető információkat hordoznak, jelenleg azonban nem tudjuk, hogy a jelentősen letisztított tárgyak felszínén maradt-e még belőlük. A lerakódások, és – ha lesznek – a talajmaradványok így sokat elárulnak majd a kincs rejtekhelyéről.

Bár a Seuso-kincs pontos vagy hozzávetőleges lelőhelyének lokalizálása fontos célkitűzésünk, legalább ugyanekkora, ha nem nagyobb jelentőségűek azok a komplex kutatások, amelyek a kincset alkotó ezüstpáncsok megértéséhez visznek közelebb. A késő római ezüstművészettel kapcsolatos alapvető kutatások azonban még a kezdeteknél tartanak. Az elvégzett anyagvizsgálatok sok szempontból a levegőben lógnak, mivel sokszor nem tudjuk értelmezni a kapott adatokat. Hiányoznak ugyanis az összehasonlító vizsgálatok, az egyes műhelyek megkülönböztetése, és azt sem tudjuk, milyen utat járt be az ezüstművesek által felhasznált alapanyag a bányától a

műhelyig. A késő római ezüstművészet átfogó kutatása tehát újabb nagy lehetőség a magyar tudomány számára. A különféle készítési és díszítőtechnikák, a szerszámhasználat vizsgálata, az edények díszítésére használt motívumkincs tanulmányozása ebben nagy segítséget jelenthet. Érthető, hogy amíg a leletek vagy legalábbis azok egy része nem került Magyarországra, az érdeklődés fókuszában a kincslelet eredetével kapcsolatos problémák álltak. Ideje azonban ezeken felülemelkedni, és a kincsnek olyan, eddig kevésbé tárgyalt aspektusait is vizsgálni, amelyek kijelölik és meghatározzák a helyét az egyetemes kultúra és művészettörténet világában. Ez a hely pedig igen előkelő, mert a Seuso-ezüstök a saját műfajukban koruk művészetének csúcsteljesítményei közé tartoznak.

Azt is tudni kell, hogy a tervezett tudományos kutatások nem öncélúak, nemcsak a különböző tudományágak alapvető kutatásai vagy néhány kutató számára fontosak és hasznosak, hanem a kincslelet második felének megszerzését célzó tárgyalások során is jelentős segítséget nyújthatnak az előnyösebb tárgyalási és alkupozíció eléréséhez. Amennyiben a vizsgálatok a kincsdunántúli származását megerősítik, netán bizonyító erejű adatokat eredményeznek – amire jó esélyünk van –, akkor ezek olyan érveket adnak a magyar tárgyalók kezébe, amelyek elősegíthetik a mielőbbi megállapodást a kincs további darabjait illetően, és alkalmasak lehetnek akár a kompenzációs díj csökkentésére is. A rendőrségi nyomozás mellett a tudomány, azon belül is elsősorban az archaeometria képes megalapozott és hiteles érvekkel szolgálni ahhoz is, hogy a nemzetközi szinten jelenleg elismert birtokosi státusunkból a kincs végleges tulajdonosává léphessünk elő. Elsősorban a tudományos kutatásoktól várható az is, hogy a kincssel kapcsolatos összetett történeti, társadalmi, vallás- és művészettörténeti kérdésekre, problémákra a lehető legpontosabb választ adják, és így közelebb hozzák nemcsak a tudomány, hanem a mai ember számára is a Seuso-kincs természetes közegét jelentő késő ókor arisztokratikus világát, annak történelmi és kulturális milióját. ➔

► Fontos feladatunknak tekintjük, hogy a kutatások eredményeiről folyamatosan tájékoztassuk a közönséget: ehhez az írott és az audiovizuális média mellett 2015-től a Seuso-program saját honlapja is rendelkezésre áll majd.

Bár a tudományos vizsgálatok a következő hónapokban prioritást élveznek, jogos elvárás, hogy a leletek a lehető leghamarabb ismét a nagyközönség elé kerüljenek. Várhatóan nagy érdeklődés kíséri majd a Seuso-kincs Magyarországon található darabjainak első, a Nemzeti Múzeumban megrendezett kiállítását. A múzeum erre a célra olyan teret biztosít, amely lehetővé teszi nemcsak a tárgyak méltó körülmények között történő kiállítását, hanem a kincsleletet összefüggéseibe illesztve bemutatja a késő római császárság korát is, vagyis azt a korszakot, amelyben a tárgyak létrejöttek, amelyben használták őket, mielőtt a föld mélyébe kerültek. 📍

PAGE 37

## WORKSHOP

## SEUSO TREASURE NOW IN THE FOCUS OF SCIENCE

## ALL-EMBRACING RESEARCH MAY PROVE THE ORIGIN OF THE OBJECTS

BY ARCHAEOLOGISTS ZSOLT MRÁV, HUNGARIAN NATIONAL MUSEUM, AND MARIANNA DÁGLI, MUSEUM OF FINE ARTS

For more than three months in the parliament building everyone interested could, without charge, view items of the Seuso Treasure brought to Hungary at the end of March, namely seven superlative late Roman silver vessels and the copper cauldron used to hold hide them were on display there. Now attention is turning to the fate of the items in question. Why have they disappeared from public view for the time being? When and where will they again be on display? What is happening to the objects now the exhibition in parliament has been dismantled? The exhibition was still on when the Office of Parliament issued a laconic statement saying that after being in parliament the items in question would be taken to the National Museum where they would be subject to scientific examination by a working group of the Academy recently established to research the Seuso Treasure. After that, the findings would again be on public display in a new National Museum exhibition. Even in its deficient state today, the Seuso Treasure of total of 15 Seuso objects, represents the finest and most valuable existing set of late Roman serving and washing vessels. The place of discovery of the finding is debated, but most arguments indicate it was in Transdanubia. However, these are mainly indirect arguments, which in terms of methodology are similar and point to one conclusion, yet were insufficient to validate the claim of ownership brought by Hungary before a New York court in 1993–94. Due to private interests, therefore, this outstanding item representative of world cultural heritage cannot be sold and, exiled to a safe deposit, has been waiting for a better turn in its fate. For decades not only was the treasure inaccessible for the public but, with a few exceptions, not counting a few privileged researchers, it was also out of bounds for the world of science researchers. Many tasks and open or disputed questions still remain, the resolution of which is only a prospect if the objects can be studied directly. Thus the possibility of this appeared when the Hungarian party came to an agreement with the other party owning half of the Seuso Treasure, such that the silver vessels and the cauldron they held were brought – with the permission of the British authorities – to Hungary. From the statements made while the treasure was on display in parliament, it turned out that Hungary in a major departure had maintained contacts officially relating to the outstanding finds in a completely different way as compared to the past. This became evident partly since a few days after their arrival the items never seen by the public were already being exhibited, and partly due to the arrangements for the scientific research of the finds. The aim of the planned five-year research project is to undertake, firstly with the items in Hungary, comprehensive scientific analysis, from the documentation of the objects and examination of the place of their making, through research into their supposed place of

discovery, to their historical, social, iconographic and art history interpretation. All this requires the working group to establish place this in the cultural, artistic and social setting of the late Roman imperial era's and late antique era's cultural, artistic and social setting, ensuring with this the real possibility and requirements need for examination of the finds in the an international context. Part of the project involves analysis of the history of the treasure in modern times. Support for the research work can create a fortunate situation from which the international prestige of Hungarian science can grow further. There has rarely been any similar outstanding archaeological find of antique times, of which the ambitious, comprehensive scientific examination has begun with such a degree and nature of state support. As the first step, the structure of the research project had to be established. Thus the working group of the Academy was recently formed commissioned under the chairmanship of academician László Török. Institutes playing a major role in the five-year research project include the Museum of Fine Arts and the National Museum, two national institutions, which coordinate researchers and deal with the collection of antique objects, and which regard scientific cooperation as one of the main tasks of the Seuso research work. Coordination of the working group's archaeometrical examinations will be ensured by the Academy's Research Centre for Astronomy and Earth Sciences – Institute for Geological and Geochemical Research, which has 20 years' experience in this field. A basic principle is that the scientific analysis should be established on the widest possible domestic research base, without excluding international specialists. Great results are expected on the part of the scientific community and the public alike, but it has to be accepted that just now questions still cannot be answered. We are



only at the start of a long research project. The possibility of directly studying the objects has created an entirely new situation. This will help us decide whether the arguments and hypotheses that had been put forward earlier without the first-hand study of the findings will stand the test of the new, direct examination of the objects. This understanding notion goes together with again the idea that raising questions, which have seemed clear-cut for ages to have been unambiguous, have to be posed again. Of these the most important concerns whether all the 15 items in the collection of finds known as the Seuso Treasure really came from the same site. The question is unavoidable since it often occurs in the art trade that art objects of different or unknown provenance appear together in one collection, with a view to realising a much higher price. In the case of the Seuso Treasure, this possibility has to be examined, as it is conceivable that, using the well-known name of the finds, attempts might have been made to associate other objects with a view to them being sold as Seuso silver. Although finding the exact or approximate location of discovery of the Seuso Treasure is an important aim, at least equally important is the complex research which takes us closer to understanding the silver objects constituting the treasure. However, basic research in connection with late Roman silverwork is still regarded as being at an early stage. In many respects completed material research is still in the air, since often we cannot interpret the given data. As we lack comparable information, the differentiation between individual workshops is unclear and we don't know what kind of journey was undertaken to the basic materials used by silversmiths between mine and workshop. Thus research into late Roman silverwork presents another new and significant opportunity for Hungarian science. ■

p. 1

**EDITORIAL****WILL WE WIN IN THE END?**

I happened to be writing this as the referee blew his whistle in the Brasilia Stadium to start the match between Argentina and Belgium when the issue was which team would make it to the semi-final of the World Cup. As you read this you will not only know the answer, but also who won the most watched sporting fiesta of 2014. Sixty years ago the World Cup final finished in Bern, when – and which Hungarian needs to be reminded of this eternally sore wound? – Hungary was defeated by West Germany with a score of 3–2, although the Hungarians had been leading 2–0. Then it was Hungary's 'Golden Team', not only the most successful but also the best national eleven in football history. Well, as one of the silliest sport columnists' quips has it: the ball is round... Thus Hungary has no Rimet Cup. Still, it has a huge number of medals and trophies won at many major world competitions by outstanding Hungarian competitors in various sporting activities, as well as numerous mementos, which have been accumulating in the store-rooms of the Hungarian Sport Museum for decades. Yet if a hundred sport-loving Hungarians were asked at random whether they knew about such a Hungarian museum and, if yes, where it was located, I really wonder how many would be able to answer. The officially designated Hungarian Olympic and Sport Museum is one of those Hungarian museums in a difficult position since, despite their valuable collections and continuous professional work, they are not properly in the public mind. You can read a report about the reasons and the museum itself, its history and collection, as well as its plan for a hoped-for renewal in the not too distant future in this issue. Yet I cannot say when a Hungarian World Cup trophy will be displayed in the museum. Our business is not to follow football, but to focus on the life of museums. We are rooting for them.

**GÁBOR MARTOS**  
EDITOR-IN-CHIEF

p. 10

**AROUND THE WORLD****SPECIAL OFFICE BLOCK WITH A DOZEN PICASSOS – THE MODERN COLLECTION OF THE NATIONAL GALLERY IN PRAGUE**

Prague's National Gallery is marking an unfortunate anniversary. The former industrial exhibitions hall, the Veletržní Palace, which houses its modern collection, burnt down forty years ago. Yet the anniversary calls attention to the history of one of the earliest Czech functionalist edifices. The building, which in 1928 on the 10th anniversary of the founding of Czechoslovakia hosted the opening of Alfons Mucha's monumental *The Slav Epic*, for a while was the location of the Czech industrial fairs and then after 1951 foreign trade agencies. However, in 1974 it was consumed by fire. The sad ruins remained for years and it was only in 1980 that the authorities decided to have it rebuilt for the National Gallery. In 1993 the first works of art were moved into the building, which from the outside looks like an office block but which inside has imposing, snow-white halls. The space for the permanent and temporary exhibitions were only ready later, by 2000. The atrium is basically left empty for the sake of effect (though different events are held here) and from the ground floor looking up essentially you can't see any artworks, only the white walls of the circular galleries. Temporary exhibitions are housed on the first and fifth floors, while the permanent exhibition – 19th to 21st century Czech and international art – is found from the second to the fourth floor. The National Gallery's modern collection is based on the Czech Royal Modern Gallery and the Picture Gallery the latter established in 1902. In 1999 the Fluxus artist and performer Milan Knížák became the museum's director and thus it is not surprising that today the institute enjoys an international standard and has a considerable collection of Fluxus and neo-avantgarde works.

**EMŐKE GRÉCZI**  
PRAGUE

p. 18

**MUSEUM GUIDE****FROM PRIVATE TO PUBLIC COLLECTIONS – HISTORY OF THE DIFFERENT GALLERIES IN GYŐR AND THE CURRENT SITUATION**

In Győr – as in Szentendre and Pécs – the central museum, which is today named after Flóris Rómer, has been formed from a network of small galleries, though there the process differed from the other two places in a number of respects. In Győr, besides the existing county museum based on a previous private collection, a new museum structure was created. Unlike Szentendre and Pécs, the initiative began locally and the town gave its blessing. For this a change of political system was required for the town to independently create a small museum network, and it needed a civic initiative. In Győr there was a certain overlap between the latter and the town authority responsible for the infrastructure, since Ernő Kolozsvári, a significant collector of the post-1945 period, tried to ensure the collections and bequests, and as the town's first mayor of the new political system he could begin establishing the appropriate conditions. Today buildings in different locations house a third museum (with county rights) based on the two earlier ones (the town museum derived from the church one, and the later town one derived from the county one), all of which is a unique story, in that the new museum has absorbed the older and bigger one, though the name remains the same. Today the museum is housed in several fine Baroque buildings of Győr's historic centre, with the exception of the Apátúr House, which previously served as the county museum's centre, and which is expected to reopen in its new splendour in 2016 with a revamped permanent exhibition. In 2013 the Town Arts Museum, which opened in 1997, merged with the János Xántus Museum. Eleven exhibitions in nine buildings belong to the new museum, now called the Flóris Rómer Arts and History Museum.

**EMŐKE GRÉCZI**